

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus LXI. De Testamentis, & ultimis voluntatibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

CASUS LXI.

De Testamentis, & ultimis voluntatibus.

ONefius circa ultimas voluntates varia habet dubia; 1. An corrumpente testamento corrumpantur legata, donationes mortis causâ. 2. Quae sollemnitates requirantur ad testamentum profanum. 3. Ad testamentum ad causas pias, & speciatim in Dioc. Colon. 4. Ad testamentum inter liberos, ad testamentum militum, rusticorum, aut factum tempore pestis, vel Principi oblatum. 5. Quid si quis iuret non revocare testamentum, vel jurato renunciet hereditati. 6. An succedens ex testamento non sollemni teneatur solvere legata. 7. Quid si Caja succedat eâ conditione, ut si improlis discesserit, hereditatem relinquat Titio, ipsa autem ingrediatur Religionem. 8. Quid si testator dicat: Si Caja nubat, habeat 200. si verò Religiosa fiat, habeat tantum 100. vel nihil. 9. Quid si eâ conditione quid legetur Titio, ut ducat Cajam, Titius autem suscipiat S. Ordines, aut si aliquid legetur sub causâ, modo, vel demonstratione falsâ, ib. remissivè. 10. An legata ad causas pias in genere, vel pauperibus indeterminate relicta dari possint Monasterio; item si legata omnia solvi nequeant, an etiam legata pia minuenda sint pronatâ. 11. Quid si duo homines sint ejusdem nominis, & sciri non possit, de quo testator locutus sit. 12. Quid de legato rei aliena. 13. Quando legatarius acquirat dominium, & fructus legati. 14. Quid debeatur heredibus necessarius, & an praeter

15. Quid si parentes uni proli plus relinquunt,
quam alteri, § quid hic observandum Confessariis.
16. Quid si testator Caja destinaverit dare Crucem
viream, sed ante ejus traditionem moriatur. 17.
An hæres ex legatis sibi detrahere possit quartam par-
tem. 18. Quid de testamentis § donationibus ante
mortem Novitacui factis. Pro Resolut.

QUÆR. I. Quid sit ultima voluntas, testa-
mentum, legatum, fideicommissum, condi-
cillus?

1. Ultima voluntas ex Ulpiano definitur: Ju-
ris voluntatis sententia de eo, quod quis post
mortem fieri vult; si fiat cum hæredis institutione,
vocatur testamentum; in quantum continet do-
nationem ab hærede post mortem Testatoris præ-
sentandam, vocatur Legatum; & ille, cui fit ejus-
modi donatio, vocatur Legatarius; si hæredi im-
ponatur, ut hæreditatem absolutè aut sub condi-
tione, v. g. si ei non nascatur proles, restituat al-
ter, dicitur Fideicommissum vel generale, si sci-
entiam restituenda est tota hæreditas, vel particulare,
in quantum aliqua ejus pars, & eatenus coincidit cum
legato. Dispositio, quæ testamentum corrigitur,
si declaratur, aut etiam sine testamento hæredi
inter testato legatum, fideicommissum, vel aliud
committitur, vocatur Codicillus. Ab his
omnibus differt donatio mortis causâ, quæ firma-
tur solâ morte donantis, nec ullatenus pender à
voluntate testamenti; econtrâ Legatum, Fideicom-
missum sunt accessorium testamenti, & illo corru-
ente corruunt; hoc excepto, quod corruente ex
defectu solemnitatum testamento profano proba-
tus non corruant legata pia, Covarr. Eng. l. 3.
n. 26. n. 20. § ibid. Pyrrh. Reiff. n. 173.

S 2

QUÆR.

QUÆR. II. Quotuplex sit Testamentum ?

2. R. Testamentum dividitur : 1. In solemne, & non solemne; solemne vocatur, quod habet omnes solemnitates, seu condiciones à jure requisitas, quales de Jure Cæsareo sunt, ut testator coram septem testibus masculis, puberibus, liberis, ad id rogatis, distinctis ab ipso hærede, non surdis, non mutis, mentem suam declareret, vel in scripto ab ipso testatore & omnibus testibus subscribendo, ac consignando, aut vocaliter coram dictis testibus suam voluntatem exprimat; primum testamentum vocatur scriptum seu clausum; secundum vocatur nuncupativum.
3. 2. Testamentum dividitur in privilegiatum, & non privilegiatum; Privilegiatum est, quod non requirit omnes juris solemnitates; tale est 1. testamentum ad causas pias, in quo nullæ solemnitates requiruntur, sed sufficit, quod vel per testes, vel per nutus, aut scripturam de voluntate testatoris certò constet, *Barth. Clarus, Pyr. num. 19. & claret ex c. relatum 11. de testam.* uni enim testi etiam probatissimo, v. g. Parocho, nequidem in foro conscientiæ necessariò credendum est; sed Jure Canon. requiruntur & sufficiunt duo vel tres testes: in ore duorum vel trium testium stat omne verbum, *c. cum esses 10. de testam.* ideòque Archi-Diœc. Colon. In Synodo habita Anno 1662. *part. 2. pag 116.* declarat, quòd testamenta Ecclesiasticorum facta sine Notario vel Pastore & duobus testibus sint invalida; quamvis admittant legata pia tantum scripta, vel subscripta à testatore valere. Si testator in testamento vel coram duobus testibus

Testamentum alicuius afferat, quod Confessario vel Parocho mandaverit aliqua erogare ad causas pias, secundum dictum Confessarii vel Parochi exequio facienda est. *Eng. num. 10.* dicit, etiam in terris Imperii valere testamenta Clericorum cum duobus vel tribus testibus absque solemnitatibus juris civilis; ubi enim jus Canon. & civile discrepant, Clerici non subjacent legibus civilibus, sed Canonicis; intellige tamen hæc mandatum dicta *c. 24. num. 15.* 2. Testamentum inter liberos valet, si pater totum testamentum manu propria scribat, nomina liberorum & tempus facti testamenti, ac signum specialium declaret, *Nov. 107. c. 1.* si nullus testis, vel alia solemnitas adhibeatur.

3. In testamento militum duo, in testamento clericorum, si plures haberi non possint, quinque testes sufficiunt, sive testamentum sit scriptum, sive nuncupativum, *l. fin. c. de testam. Carpzov. sig. de test. n. 8.*

4. Testamentum tempore pestis ex paritate rationis valet cum duobus testibus, si plures haberi non possint, *Myns. Jason. Gail. l. 2. c. 118.*

5. Testamentum Principi oblatum vel contra eum factum valet absque omni solemnitate, dummodo probari possit, quod sit oblatum, *arg. l. omnium cod. de testam. Covarr. lym. hic n. 15.*

QVÆR. III. Quid amplius notandum circa Testamentum?

1. Seq. 1. Testamentum ex natura sua ante mortem semper est revocabile; si quis jurasset non revocare, peccat quidem revocando, re-

vocatio tamen est valida; quia iuramentum non immutat naturam actûs, qui ex se est, & manet invocabilis; similiter renunciatio vel pactum circa hæreditatem adhuc viventis in favorem tertii est invalidum, etsi fuerit iuramento firmatum, quia hoc iuramentum est contra bonos mores & in præjudicium tertii; quia inducit votum capiendi mortem alterius, *l. fin. C. de pactis Sanch. in Decal. l. 7 c. 2. num. 33.* Unde si filia accipiens dotem dicat se eâ esse contentam, & renunciare paternæ hæreditati, hoc non obstante potest postea petere complementum suæ legitimæ portionis, *l. pactum dotale, C. de collat. & c. quævis de pactis in 6.* Si verò renunciatio fiat ad causam piam, valet, etiam non requisito consensu ejus, de cujus hæreditate agitur, *Pyrrh. tit. 31 n. 90.*

6. 2. Famosissima est quæstio: An Testamentum ad causas non pias, non habens omnes solemnitates à jure requisitas, sit validum? Pro foro conscientie sufficit, quòd utraq; sententia sit probabilis, & in praxi tuta, ita ut hæres ab intestato possit judicare testamentum esse nullum, sibi que usque ad sententiam judicis bona defuncti retinere. Econtra hæres scriptus ex testamento hæreditatem tuto adire possit, quo casu tamen etiam tenebitur legata solvere, non tantùm pia, (ad quorum valorem nullæ solemnitates requiruntur) sed etiam profana. Nec obstat, quòd legata profana in tali testamento probabiliter sint nulla; nam eo ipso, quo in sui favorem sustinet testamentum esse validum, debet etiam stare pro valore legatorum, aliàs certò peccabit contra jus unius; vel enim valet testamentum, & sic agit contra jus legatariorum, vel

non valet, & agit contra jus hæredis ab inte-

7. Sæpè testamento vel legato adjicitur condi-

tiõ, quæ si justa est, erit observanda ex justitiã,

legatum restituendum, aut testamentum

adeundum; si sit conditio turpis, habetur

non adjectâ. Præcipuâ tamen attendenda est

voluntas testatoris; unde valet testamentum sub

clausulâ: Si Caja improlis decesserit, relin-

quet hæreditatem Titio; quo casu si Caja profi-

teatur in Monasterio bonorum capace, succedet

Monasterium, c. 8. de probat. nam hæc præsumi-

tur esse voluntas testatoris, qui creditur potiùs vo-

luisse favere Monasterio, in quo filia proficetur,

quam extraneo; si verò constat de contrariâ testa-

toris voluntate, hæc servanda est, ut si dicat: Si

Caja filia mea religionem profiteatur, succe-

det Titius, quia præsumptio cessat, ubi ver-

etur in claris, Covarr. Sanch. c. 16. num.

Pyrrbing. num. 76. Unde etiam valet lega-

8. tum, si testator dicat: Lego Cajo ducentos flo-

renos, si nupserit, aut in sæculo remanserit; si

vero sacros Ordines, vel Religionem assumpse-

rit, centum, vel nihil, Menoch. Reiff. à num.

Leuren. l. 3. q. 98. num. 9. & Authores

alii. Nam ista conditio non est turpis, nisi fiat

in odio religionis, secùs, si fiat ex justâ causâ ad

propagationem familiæ vel stemmatis, & sic fieri

9. potest. Item valet testamentum, legatum

conditio, si Cajus nupserit Titix, si proles

non nupserit, l. cum ita & l. Titio ff. de cond.

dem. Si Cajus non nubat, sed profitea-

tur in religione bonorum capace, conditio

habetur pro non adjectâ, & legatum cedit

Monasterio, Nov. 123. c. 37. Si S. Ordines

fulcipiat, legatum retinere potest, ita tamen in Clericatu usque ad finem vitæ perseveret, & legatum ad pia opera expendat, *cu. Nov. Coarv. Barb. Pyrr. à num. 74. Eng. num. 29.* de legato sub modo, causâ, aut demonstratione falsa dicitur *Casu 48.*

10. 4. Si quid sit legatum in genere ad causas piâs, vel pauperibus indeterminatè, dari potest Monasterio pauperi, *Laym. Sylv. Sanch. Pyrr. num. 109.* Si legata omnia solvi non possint, omnia legata etiam pia diminuenda sunt pro rata; etsi alii quodam legata pia contradicant, valde probabiliter putantes ea ante omnia integra solvi debere.

11. 5. Si duo homines sint ejusdem nominis, & ex circumstantiis colligi non possit, de quo testator locutus sit; plures Juris-Consulti docent, legatum non valere, & neutri dandum, sed hæredi relinquendum esse; idem est, si legatum duobus ejusdem nominis relictum uni revocetur, nec constet cui, utrique volunt esse revocatum; sed *Marlin. d. 197. Dian. to. 2. ir. 5. Miscell. R. 58.* melius dicunt, ejusmodi legatum inter utrumque esse dividendum; nam uterque habet æquale jus, & certum est; quòd testator noluerit illud manere hæredi. *Collig. ex l. qui duos 9. ff. de rebus dubiis.*

12. 6. Certum est, quòd jure civili valeat legatum rei alienæ, si testator scivit esse alienam, (cujus probatio incumbit legatario) secus, si putavit rem esse suam, seu ignoravit esse alienam, §. 4. *Instit. de Leg.* ubi ratio additur: *Forfitan enim si scivisset alienam, eam non legasset,* quæ verba indicant legem hanc fundari in præsumptione, quia cessat in proximè conjunctis, respectu huius

potius præsumitur contrarium, putà quòd
testator si scivisset rem esse alienam, adhuc rem,
vel ejus pretium fuisset legaturus, ideò tenebitur
res rem alienam emere, vel eis tradere rei æsti-
mationem, l. 10. C. de leg. idque etiam tenere
Canon. docent Covarr. in c. filius 5. de testam.
num. 6. Fachin. l. 5. num. 38. Pyrrhink. num. 84.
Laren. q. 707. num. 4. Prob. ex c. si Episcopus
12. q. 5. ubi legatum rei alienæ valere aperte
proponitur; accedit ratio, quòd leges civiles eti-
am juxta Canones servari debeant, nisi ab his le-
gatur correctæ.

7. Si res certa & determinata legata sit, v. g. 13.
domus, hic ager, ejus dominium acquiritur
legatario etiam ignoranti à die additæ per hære-
ditatis, sed non antè, l. si tibi 86. de le-
g. 1. si nemo 181. ff. de R. 7. Fachin. l. 1. c. 94. Hoc
dominium est revocabile, potèstque lega-
tarius adhuc repudiare legatum; post acceptatio-
nem autem redditur irrevocabile, d. l. 86. & fi-
ctione juris retrahitur dominium ad diem mor-
tis, Reiffenst. n. 680. ideòque fructus illi, qui ali-
quo modo sunt pars rei legatæ, velut lana & fœ-
cundarium, à die mortis debentur legatario, l. 20.
de leg. de aliis fructibus controvertunt DD. si
legatum non est quid determinatum, sed in ge-
nere, tunc fructus intermedii acquiruntur hæredi-
tatis in morâ solvendi, l. si quis 23. ff. de leg. Go-
mer. Barth. Molin. d. 194. num. 13. V. Leuren,
1721.

8. Hæredes alii dicuntur ex testamento, alii 14.
intestato, qui scilicet sine testamento succe-
dunt; alii vocantur hæredes necessarii, qui in
testamento præteriri non possunt, utpote filii &
filie, nepotes & neptes, quibus ad minimum de-
betur.

batur legitima triens, seu tertia pars bonorum, æqualiter inter eos dividenda; si verò illorum sint plures, quàm quatuor, debetur medietas; & quamvis ex justa causâ in testamento expressam hæres necessarius ex hæreditari possit, non potest tamen Jure Cæsareo validè præteriri; si enim nulla ejus mentio (quod præteriri dicitur) in testamento fiat, testamentum quòd hæredis institutionem nullum est, valet tamen quòd cætera; imò jus naturæ videtur exigere, ut parentes liberis indigentibus præter legitimam jure civili debitam tantum relinquunt, quantum ad honestam eorum sustentationem est necessarium; idem à fortiori tenet in liberis respectu parentum.

15. 9. Peccant parentes contra charitatem, si sine justa causâ uni filio vel nepoti plus relinquunt quàm alteri. Dixi: *sine justâ causâ*, qualis esset, si unus esset magis probus, magis de testatore meritis, si plùs indigeat, si sit pupillus nondum qualificatus, &c. tunc enim tali plus relinqui posset. Caveant Confessarii, ne cum præjudicio prolium indigentium in suû vel Ecclesiæ favorem pia legata extorqueant; suadeant potius, ut memores animæ suæ adhuc in vivis peccata elemosynis redimant, quia hoc Deo est gratius; in morte enim dant quasi coacti, quod retinere amplius non possunt, & post mortem hæredes legata sibi demandata infideliter sæpè exquantur.

16. 10. Si Cajus filiæ à se specialiter meritæ destinaverat dare suppellectilem argenteam, eamque jam ex parte fieri curaverat, sed ante actualem traditionem moriatur, multi sustinent suppellectilem deberi filiæ, quia satis constat de voluntate donantis, & estque donatio virtualis; probabilius tamen est

propositum, quia donatio perficitur traditione,
 talis hic nulla fuit, ut *lupp. La Croix l. 3. p. 2.*

11. Hæres sicut succedit in omnia jura & com- 17.
 moda defuncti, ita & in onera seu debita realia,

tum hoc tamen privilegio, ut si inventarium fe-
 cerit, non teneatur ultra vires hæreditatis; imò
 debitis expensis funeris, aliisque debitis debetur
 ex *Lege Falcidia* quartâ pars hæreditatis, & si
 non habere non possit, ex legatis (intellige non
 nisi) tantundem subtrahere potest. *Less. Sylv. Di-*
g. l. 2. t. 19. d. 3. à n. 56

12. *Trident. sess. 25. c. 16. de Regul.* statuit, 18.
 omnes donationes & renuntiationes etiam juratas

Novitiorum esse invalidas, nisi fiant duobus men-
 tis ante Professionem, & cum licentiâ Episcopi
 vel ejus Vicarii; hæc tamen constitutio se non ex-
 tendit ad contractus onerosos venditionis, per-
 mutationis, locationis; quia in his Novitius tan-
 tum accipit, quantum dat, neque à regressu im-
 peditur, *Laym. Sanch. Hyac. Don. to. 2. tr. 7. q.*

num. 5. Pyrb. num. 87. Deinde se non ex-
 tendit ad testamenta Novitiorum, aut donatio-
 nes mortis causâ; quia cum hæ firmæ non sint,
 nisi secuti Professione, non obstant, quò minùs
 Novitii liberè ad sæculum regredi possint, quod
 Trid. præcavere voluit. Item se non exten-
 dit ad renuntiationes & donationes factas ante in-
 tentionem, *Sanch. Laym. Pyrb. num. 80.* nisi fa-

ctæ sint intuitu ingressûs; tunc enim comprehen-
 duntur Decreto Trid. & sunt invalidæ, *Barb.*
Less. Pyrb. l. c. Krimer l. 3. q. 31. num. 1723. Reiff.
num. 143. & num. 149. ubi adducit plures decla-
 rationes S. Congreg. Ratio est, quia per ejus-
 modi donationes non minùs impeditur libertas re-
 gre-

grediendi, quàm impediatur per donationes in Novitiatu factas, quod impedire voluit Trid. vi. de tamen *Schmalzgr.* l. 3. t. 31. num. 129, ubi cum multis docet contrarium; dicitque multoties à Rotâ decisum, Novitius testans in ipso Novitiatu non tenetur servare solemnitates juris civilis, sed potest se conformare Juri Can. de cujus foro jam effectus est; secus, si ante Novitiatum testetur; nisi testetur ad causas pias, *Eng.* n. 32. An Clerici sæculares de bonis Ecclesiasticis testari possint, dixi *Cas.* 24. n. 15.

C A S U S LXII.

Ex Tractatu de Judiciis.

Publius Judex causas retardat, & ignorans injustas fert sententias. 1. In dubiis & probabilitibus sententiatur pro amico. 2. Munera accipit. 3. In quavis causâ advocatum agit. 4. Et pluribus subservit, quàm tueri possit. 5. Audio crimine inquiri in Cajum. 6. Et cum nec Fiscus nec alii accusent. 7. Testes etiam occulta crimina, & ea, quæ sub secreto habent. 8. Et omnia, quæ credunt esse vera, et si ipse sciat esse falsa, edicere cogit, qui falsò dicta non revocant. 9. Reus super crimine interrogatus primùm jurato negat. 10. Ex post promissa impunitate fatetur. 11. Complices occultos prodit, accusatores de veris & falsis criminibus accusat. 12. Ad declinanda tormenta fatetur crimen à se non commissum vel planè occultum. 13. Contra satellites se defendit, carcerem amicis judicantibus & juvantibus effringit, ad triremes condemnatus fugit. 14. Pro Relol.

QUÆR.